

Z P R A V O D A J

Číslo:
64

Ročník:
2006

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMĚK

Zpravodaj společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti. Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci pošlete na adresu: Radovan BANERT, Trávníčkova 1765/7, PRAHA 5 - Stodůlky, 155 00, tel.: 251 619 478, e-mail: banert@seznam.cz

OBSAH

Obsah.....	str. 2
Historie pošty českých skautů.....	str. 2
Informace vedení společnosti.....	str. 3
20 let od založení společnosti.....	str. 4
Studie pro rok 2007.....	str. 4 – 5
Hradčany 20h e) 8. ZP/II.TD (Jaroslav Michalík).....	str. 5
Hradčany – soukromé zobkování (Jaroslav Michalík).....	str. 6 – 7
Hradčany – nízké hodnoty na celistvostech (František Hamr).....	str. 8 – 9
OR 40h – vada negativu na zp 20 (Josef Chvalovský).....	str. 10
OR 40h, typ II – tiskové desky 9-10-11 (Josef Chvalovský).....	str. 11
OR 40h – tisková deska 11 (Josef Chvalovský).....	str. 12 – 14
OR 40h – odchylky v kresbě pod Řípen (František Neužil).....	str. 15 – 16
OR 50h zelená – nevydaná (Josef Chvalovský).....	str. 16 – 18
OR 50h zelená – opět neznámá pole (Václav Košťál).....	str. 19 – 20
Knihťisk ve službách „perfinářů“ (Jiří Kašpar).....	str. 21 – 23
Nové studie.....	str. 23 – 24
Inzerce.....	str. 24

HISTORIE POŠTY ČESKÝCH SKAUTŮ 1918

Jelikož našim sběratelům dosud chybí ucelený soubor historie Pošty českých skautů, Rada Klubu skautských sběratelů se na jedné schůzce rozhodla že zorganizuje jeho vydání. Proto vyzíváme všechny skautské sběratele kteří jsou ochotni v tomto záměru nám pomoci, aby se přihlásili na známé adresy (V. Nosek, J. Mareš).

Prozatímní název publikace je „HISTORIE POŠTY ČESKÝCH SKAUTŮ 1918“, a bude obsahovat popis událostí jak došlo k záměru tuto službu nabídnout nově vznikajícímu státu, tak i veškeré známé a dostupné informace o obou známkách včetně jejich používání, míst a stanovišť za dohledu členů Kurýrní služby organizace Junák.

K vydání publikace by mělo dojít v roce 2008 k 90. výročí této historické události. V téže roce bude v Praze Světová výstava poštovních známek PRAGA 2008, jejíž přípravy byly letos zahájeny.

Myslíme že vydání zmíněné publikace by mělo dosti zájemců a byly by zachovány důležité historické dokumenty pro příští pokolení.

Rada KSSJ

Případnou pomoc můžete nabídnout na následující adresy:

Václav Nosek, Na Výsluní 1381/67,
277 11 Neratovice
☎ 315 688 034, mob.737 753 396
e-mail: vnwindy@tiscali.cz

Jan Mareš, Krynická 495/9
181 00 Praha 81 – Troja
☎ 233 559 222
e-mail: bonzo.mares@tiscali.cz

!! POZOR NEPŘEHLÉDNĚTE !!

POZVÁNKA

Naše druhé letošní setkání se uskuteční v sobotu dne **25. 11. 2006** od **9,30** hod. Bude již tradičně v zasedací místnosti AGROPOLU, Praha 1 v Opletalově ulici číslo 4, v prvním poschodí.

K dispozici, jako na každém našem setkání, Vám budou jednotlivý předsedové studijních skupin (emisí) a znalci SČF pro knižtiskové známky.

DO ROKU 2007

Počet našich členů zůstává stabilizovaný a je nás současně cca 200 sběratelů.

Členské příspěvky pro rok 2007 zůstávají shodné s rokem 2006 a to:

pro členy do 70 let.....60,- Kč*.....70,- Sk
nad 70 let.....50,- Kč.....60,- Sk

V roce 2007 budou vydány 2 specializované studie a to:

č. 54 - Moravec.....150 hal. Osvobozená republika za 110,- Kč, 130,- Sk
č. 55 – Ryvola.....15 hal. Hradčany 7 tisková deska za 90,- Kč, 110,- Sk

Členské příspěvky a úhradu za objednané studie odešlete příloženou složenkou. V levém dolním rohu poštovní poukázky „C“ ve zprávě pro adresáta uvedete pořadové číslo objednané studie. Prosíme o uhrazení členských příspěvků a studií do konce ledna 2007, abychom mohli včas objednat tisk studií k brzkému rozeslání.

Distribuci na Slovensku nadále zajišťuje p. Píša, na jehož adresu bude zasílán členský příspěvek tak i úhrada za studie. Příspěvek na úhradu poštovného na Slovensku stanoví p. Píša.

Jeho adresa je: Julius Píša, Březová 7, 921 01 Piešťany

HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI V ROCE 2005

Převod z roku 2004.....-3.855,- Kč
Příjem.....34.155,- Kč
Vydání.....24.602,- Kč
Zůstatek.....5.598,50 Kč

Vedení společnosti

20 LET OD ZALOŽENÍ SPOLEČNOSTI
SBĚRATELŮ KNIHTISKOVÝCH VYDÁNÍ
ČESKOSLOVENSKÝCH ZNÁMEK

Na jaře roku 2007 tomu bude 20 let, kdy byla ustanovena „Společnost sběratelů knihtiskových vydání Československých známek“.

Vedení Společnosti hodlá k této události vydat pamětní přitisky na CDV 96 hodnoty 7,50 Kč. Přitisky budou ve třech variantách podle níže uvedených vzorů.

- varianta A - Hradčany 10 h zelená
- varianta B - Holubice 5 h modrá
- varianta C - Osvobozená republika 50 h červená

Cena jednoho přitisku 20,- Kč. Případné objednávky na složenice v rubrice zpráva příjemci textem: A B C počet kusů jednotlivých variant, nebo osobně na podzimní schůzce.

Na objednávky bez zaplacení nebude brán zřetel.

vzor A

Společnost sběratelů
knihtiskových vydání

ČESKOSLOVENSKÝCH
ZNÁMEK
1987 - 2007

vzor B

Společnost sběratelů
knihtiskových vydání

ČESKOSLOVENSKÝCH
ZNÁMEK
1987 - 2007

vzor C

Společnost sběratelů
knihtiskových vydání

ČESKOSLOVENSKÝCH
ZNÁMEK
1987 - 2007

OSVOBOZENÁ REPUBLIKA
150 H ČERVENÁ

V roce 2007 bude vydána jako studijní příručka „Souhrnná studie OSVOBOZENÁ REPUBLIKA 150 h červená“. Studie na 61 stranách obsahuje popis 94 ZP a 239 vyobrazení z TD I, popis 93 ZP a 211 vyobrazení z TD II. Je také popsáno a vyobrazeno 24 VN.

Dále je připojen rejstřík rozdělený podle typů.

HRADČANY 15h - 7 TISKOVÁ DESKA

Studie je vybavena zvětšenými kopiemi obrázků všech známkových polí přepážkového archu, popisy určujících vad a jejich obrázkový rejstřík, který zaplňuje čtyři stránky a umožňuje rychlou orientaci při určování známek. Připojen je také seznam vad, které jsou na určitých deskách společné.

Pohodu při práci se studii přeje

Zdeněk Ryvola

Hradčany 20h e) 8.ZP/II.TD

Na známce hodnoty 20h v kresbě e) se na 8.ZP/II.TD nachází desková vada, uváděná v Monografii č.1 jako: „přerušný oblouk pod 6. listem“. Na části nákladu se nachází další desková vada – bílá skvrna (vyštípnutý horní rám) nad písmenem Š v nápisu POŠTA.

Tato vada vznikla v průběhu tisku pravděpodobně poškozením (vyštípnutím) horního rámu při rozebírání a čištění tiskové formy a je i mezi specializovanými sběrateli málo známa. Známká hodnoty 20h v kresbě e) byla vydána 3. ledna 1920, první použití známky s uvedenou deskovou vadou mám z měsíce července 1920. Že se nejedná o tiskovou vadu, např. zachyceným kouskem papíru na archu během tisku, mám doloženo více známkovými poli, kde se tato vada v nezměněné podobě nachází. Protože tiskové desky této hodnoty byly rozřezány na jednotlivé tiskové štočky a použity k tisku dopisnic, je pravděpodobné, že se tato vada vyskytuje i na dopisnicích. O tom by ale mohli podat správu ti sběratelé, kteří se dopisnicemi zabývají.

Hradčany – soukromé zoubkování

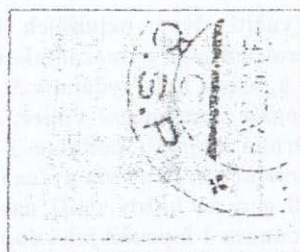
Většina známek emise Hradčany byla vydána nezoubkovaná a proto si větší poštovní úřady, banky a firmy pro usnadnění manipulace s nimi při velkém počtu zásilek nechaly archy nezoubkovaných známek operforovat nebo opatřit průsekem v soukromých tiskárnách. Kde nebyla tato možnost, byl k průpích použit obyčejný šicí stroj. Tyto soukromě pořízené způsoby oddělování známek poštovní správa – protože jí tím nevznikala žádná škoda – tolerovala až do 30. dubna 1921, tedy až do doby ukončení platnosti emise Hradčany. Po tomto datu byly všechny známky vydávány pouze zoubkované.

Ministerstvo pošt a telegrafů ve Věstníku oznamovalo jen vydání nových známek bez bližšího způsobu oddělování a rozměrů zoubkování, provedených přímo v tiskárně Unie. Protože mezi sběrateli nebylo známo, které rozměry zoubkování jsou oficiální a které soukromého původu, vše, co alespoň trochu připomínalo soukromý výrobek bylo označováno za bezcenný padělek. Zcela odmítavé stanovisko k soukromému zoubkování zastával i tehdejší redaktor Tribuny filatelistů Ervín Hirsch. Největší zásluhu na rozdělení zoubkování na úřední, které dnes uvádějí všechny katalogy, a na zoubkování soukromě pořízené měl po válce Jan Mrňák Dnes, kdy je už dlouhou dobu známo, které rozměry zoubkování pochází z tiskárny Unie a které jsou soukromého původu, je možno se tomuto sběratelsky opomíjenému způsobu oddělování známek věnovat bez obav před padělkem. Soukromé zoubkování – a samozřejmě i průsek a průpích – bylo vynuceno potřebou najít způsob rychlého oddělování známek při velkém počtu poštovních zásilek a usnadnění si práce. Protože se nedalo očekávat, že se firemní korespondence vrátí ke svému odesílateli, postrádá tato oblast filatelistické výrobky a protože sběrateli je či byla doposud opomíjena, tak i padělek.

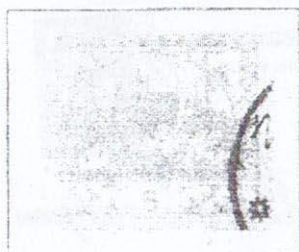
Soukromě pořízené způsoby oddělování známek používalo asi 600 tehdejších poštovních úřadů a to ve velmi různých rozměrech podle toho, jaké zařízení měla k dispozici firma, která je prováděla, zpravidla soukromá tiskárna. Od velmi hrubého zoubkování $6 \frac{1}{4}$, 8 , $9 \frac{1}{4}$ a $9 \frac{1}{2}$ přes rozměry 10, 11, 12, 13 a 14, odstupňované po $\frac{1}{4}$, až po jemné zoubkování 15, $15 \frac{1}{2}$, 16 a $16 \frac{1}{2}$, popřípadě jejich kombinací tam, kde bylo k dispozici více perforovacích zařízení různých rozměrů, např. $16 \frac{1}{2} : 15$ nebo $12 \frac{3}{4} : 16 \frac{1}{2} : 16 \frac{1}{2} : 16 \frac{1}{2}$. Z rozměrů, které jsou zastoupeny nejvíce, se jedná díky poštovnímu úřadu PRAHA 17 o řádkové zoubkování $11 \frac{1}{2}$, dále pak o rozměr $13 \frac{3}{4}$. Perforačními stroji těchto rozměrů bylo pravděpodobně vybaveno nejvíce tiskáren. Stejná situace je i u průseku, kde se vyskytují různé druhy a varianty podle možnosti a zařízení, používaného v tiskárně, která zakázku prováděla.

Zoubkování 6 ¼

Zoubkování 8

Zoubkování 16

U průpichu – vzhledem k tomu, že byl proveden na obyčejném šicím stroji – je situace naprosto rozdílná a není možné jeho určení ani měření. Jeho použití bylo naprosto individuální a u konkrétního poštovního úřadu se vyskytuje třeba jen na jedné nejpoužívanější hodnotě.

Vyskytují se i známky, ozoubkované jen na vodorovných nebo svislých stranách. Nejedná se o vady zoubkování, ale tato perforace byla na přepážkových arších provedena záměrně pouze vodorovně nebo svisle, i to bylo významné usnadnění manipulace s nimi.

Co se týká cen, byly tyto známky oceněny, resp. pokus o jejich ocenění byl v poslední době podniknut ve dvou katalozích, a to POFIS 2005 a KLIM 2002. Zatímco v prvním jmenovaném se uvádí cena o 20% nižší než cena nezoubkovaných známek, ve druhém se doporučuje oceňovat známky ve výši nezoubkovaných. Protože není důvod, proč by známky měly být, i když se nejedná o úřední perforaci, podceňovány, přikláním se spíše ke druhé variantě – oceňovat známky v plné výši nezoubkovaných včetně ocenění typů, deskových vad, tiskových vad, retuší atd. + příplatek za razítko tam, kde je jeho identifikace možná.

Jaroslav MICHALÍK

HRADČANY nízké hodnoty na celistvostech.

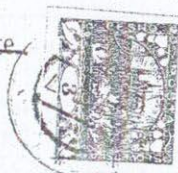
Využití dvou nejnižších hodnot hradčanské emise v poštovním provozu jako jednoznačkové frankatury bylo minimální. Hodnotu 1 h, která byla vydána v 3. kresbě až 14. března 1919 nebylo možno použít samostatně vůbec. Jedině jako násobnou nebo doplňkovou. Druhá nejnižší hodnota 3 h byla vydána hned na počátku, 21. prosince 1918 a byla určena k úhradě poštovního za tiskopis do váhy 50 g a za každý další násobek této váhy. Zde tedy bylo možno hodnotu 1 h použít jako doplněk k hodnotě 5 h.

Adresář:
Odesílatel:
Nadávce:
Místenec:
Poštovník:
Pošilatel:
Prezentátor:

Feldpostkorrespondenzkarte

Korrespondenční listek polní pošty.

P. T. Pan

N. H. S. C. H. Radomir, v. h. g. m.

P R E R O V

Har. máj. 9.

Tiskopis v I. výplatním období.

Zřejmě však pošta přecenila potřebu množství těchto hodnot a tak jich při zvýšení poštovního od 15. května 1919, kdy již prakticky byly jako jednoznačkové bez použití, zbylo jak u obyvatelstva tak i na poštovních úřadech větší množství. Teprve nyní nastává doba jejich většího použití. Nikoliv jako jednoznačkové, ale jako doplňkové. Snad nejběžnější použití bylo v sestavě 2 x 1 h + 3 h, kdy byly používány za hodnotu 5 h na dopisnicích nebo i korrespondenčních lístečích s vytištěnou známkou v hodnotě 10 h. Zajímavější je použití na poštovních průvodkách, které svědčí o tom, že i na poštách se jich snažily zbavit.

Přesto však jich zbylo poměrně velké množství. U 1 h jako čistých známek v arších, které si nakoupili sběratelé vzhledem k jejich ceně snad jako suvenýr. U hodnoty 3 h jich potom zbylo ještě velké množství po skončení platnosti a byly přetištěny novou hodnotou a

Osv. republika 40 h – vada negativu na ZP 20

K dosavadním 13. vadám negativu, vyobrazeným ve Specializované příručce OR, si přidejte v tomto roce ověřenou čtrnáctou. Tato vada se nachází na 20. známkovém poli všech tiskových desek této hodnoty obou typů známek, konkrétně na TD 1 až 4 a TD 7 až 11 druhého typu, na 5. a 6. desce známek I. typu a také na čtyřech třicetiblocích známek 1. a 2. desky tete-beche. Byla ověřena i na korespondenčním lístku.

Ojedinele se vyskytuje s řádkovým zoubkovaním na známkách pocházejících z TD 7 a 8 a na známkách z TD tete-beche. U známek I. typu byla ověřena také se zoubkovaním ležmý hřeben a řádkovým zoubkovaním $13 \frac{3}{4}$.

Na obrázku 1 je původní kresba lípových lístků existující na ZP 20 všech ostatních známkách výše uvedených desek. Na obrázku 2 je vada negativu kde v lístku chybí kresba části stonku i řapíku a celý obrázek lístku je deformovaný. Na obrázku 3 je uprostřed lístku barevná skvrna, která se vyskytuje zřídka (nelze prokázat, že se jedná o retuš).

V žádné dosud vydané studii známek OR 40 **nebylo 20. známkové pole uvedeno jako vada negativu**, ale většinou na něm byla popsána jiná výrazná odchylka umožňující identifikaci podle TD.

U známek z tiskových desek TB jsou ve studii u ZP 20 TD 1 popsány odchylky zjištěné na obou třicetiblocích. U TD 2 chybí v 1. bloku prvé svislé stínování pod vlnkou a ve VHB je větší písmeno B. V třetím bloku známek je na ZP 20 lípový lístek bez skvrny a horním rámu je vryp nad písmeny KO.

J. Chvalovský

Osv. republika 40 h, typ II – tiskové desky 9-10-11

Na základě výsledků studia pana V. Hroch ze Šumperka byla prokázána existence další, v pořadí výroby již 11. tiskové desky. **Připomínám**, že dosud používaná označení pořadí desek nemusí být konečná a že toto bylo provedeno jen pro potřeby sběratelů.

Nevysvětlený zůstává důvod zhotovení liché jedenácté desky, protože je známo, že desky pro známky emise OR byly vyráběny ve dvojicích, případně čtveřicích. Nelze vyloučit, že byla zhotovena tedy i 12. deska, která nebyla k tisku známek z neznámých důvodů použita (nekvalitní vyleptání, zlomená atd. ?).

Ověřením existence této 11. desky byly téměř zcela vyřešeny dosud přetrvávající problémy se zařazením variant retuší na ZP 5, 47, 60, 61 a 100 na příslušné desky a dále pak určit, kam patří známky s okraji v nichž nejsou ochranné rámy (viz obrázky ve studii známek z 10. TD). Rovněž se podařilo zařadit známky s chybějícími nebo nevyrovnanými otvory v perforaci.

Pomocí xeroxu obrazu celého přepážkového archu známek desáté desky rozdělil pan Hroch známky se shodným barevným odstínem na příslušné desky. Dalším výrazným objevem je jeho nález a určení téměř dvaceti dodatečných vad negativu existujících jen na TD 9 až 11. Některé z nich byly sice ve studii 10. desky uvedeny, ale bez poznámky, že se jedná o DVN.

Vzhledem k výše uvedeným zjištěním bude účelné vydat dodatečnou studii k již existující studii desáté desky. V dodatku budou popsány a vyobrazeny dodatečné vady negativu, nově zjištěné vady na dalších ZP, všechny retuše a další poznatky. Studie bude k dispozici na jarním setkání sběratelů SKZ a bude zájemcům rozesílána i poštou.

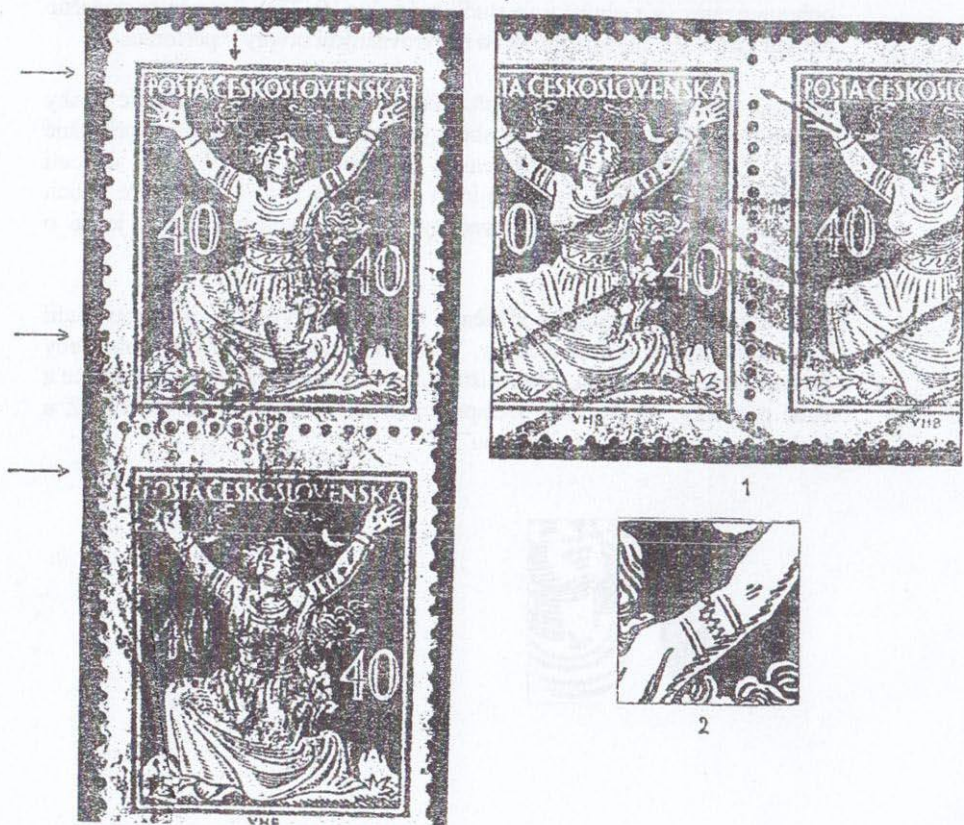

J. Chvalovský

Chybějící otvor a nevyrovnané řady zoubkování na známkách zhotovených z 11. desky napomáhají identifikovat vodorovné nebo svislé řady známkových polí a rozsah pátrání se tak zužuje jen na deset možných známkových polí.

Příkladem může být z řady dalších třeba chybějící druhý otvor ve svislé řadě zoubkování mezi známkami nacházejícími se na ZP 9 až 99 a 10 až 100 (obr. 1). Na 11. desce je většina ZP v uvedených řadách již identifikovaná, chybí několik zbývajících. Mám několik známek jak s chybějícím otvorem tak i s odlišnými vadami (viz jejich obrázky), protože se však jedná jen o jednotlivé známky, nemohu je správně zařadit. Obracím se proto na sběratele se dotazem, zda nemají některé z vyobrazených vad na známkách **ve dvojicích nebo blocích**. Na známkách nemusí chybět perforační otvor, protože ten je jen na části nákladu.

- svislá dvoupáska s chybějícími otvory na levé straně známek – horní známka má zeslabený levý rám proti holeni pravé nohy a malý vryp v horním rámu na písmenem E v ČES. Spodní známka má skvrnu u střední ozdoby levého rukávu (obr. 2).

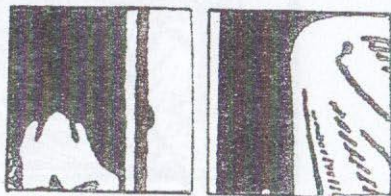

- jednotlivá známka s chybějícím otvorem na levé straně má přerušené stínování a malou skvrnku na stehně pravé nohy (obr. 3 a 4) a skvrnky v pravé číslici (obr. 5),

3-4

5

- jednotlivá známka s chybějícím otvorem na levé straně má skvrnku na pravém rámu ve výši vrcholku Kriváně (obr. 6).
- jednotlivá známka s chybějícím otvorem na pravé straně má čárku a skvrnku na koleně pravé nohy (obr. 7)

6

7

- jednotlivá známka s chybějícím otvorem na pravé straně má navíc malou skvrnku v dlani levé ruky a výběžek z pravého horního rohu (obr. 8)

Osv. republika 40 h. typ II – tisková deska 9

Známky z tiskové desky devět byly nejspíše tištěny ve společné formě s TD deset. V době výroby obou desek by negativ částečně poškozený, což se projevilo vznikem dodatečných vad negativu na vytištěných známkách. Odchytky jsou tedy totožné a známky z obou desek snadno zaměnitelné, již také proto, že mají shodný barevný odstín.

Pozornému sběrateli však neunikne skutečnost, že TD 9 byla více proleptaná, což se projevilo zejména v kresbě vlasů u pravé strany obličeje.

Bohužel nebyl nalezen kompletní přepážkový arch známek deváté desky a proto k její rekonstrukci byly použity jen pásky a bloky známek. Podle nich se podařilo až dosud popsat vady na 55 známkových polích.

Vydání studie v obvyklém rozsahu a navazující na údaje uvedené ve studii desáté desky bude k dispozici nejspíše až v roce 2006. Autoři uvítají informace o existenci PA nebo většího bloku známek z této desky.

Osv. republika 40 h – odchylky v kresbě keře pod Řípem

Mezi nejzajímavější činnosti specializovaných sběratelů poštovních známek patří zjišťování nových identifikačních znaků pro ustanovení známkových polí určité tiskové desky.

Při studiu velkého počtu poštovních známek OR 40, typ II, jsem našel několik odchylek nacházejících se v kresbě listů keře pod Kriváněm. Nejčastěji se jedná o spojené kresby jednotlivých listů, případně o barevné skvrny v nich, jak jsem zakreslil v následujících obrázcích.

Obrázek 1: kresba bez odchylek

Obrázek 2: pravá část vnitřní strany pravého listu je spojena se spodním

Obrázek 3: levá strana vnitřní strany listu je spojena se spodní

Obrázek 4: obě vnitřní krajní strany listů jsou spojeny se spodními

Obrázek 5: vnitřní pravá strana listu je zalitá

Obrázek 6: vnitřní levá část listu je zalitá

Obrázek 7: pravá a levá část listů jsou zalité

Obrázek 8: pravá část listu spojená se spodní, levý list zalitý

Obrázek 9: kresba levého listu spojená, pravý list zalitý

Obrázek 10: kresba levého listu spojená a spojená kresba i horního pravého listu

Obrázek 11: spojené kresby obou pravých listů

Jak jsem již uvedl, cílem studia bylo najít a popsat dosud neznámé odchylky, v daném případě nejspíše vady tisku. Takovéto vady se mohou vyskytovat jen na části nákladu a jsou tedy přechodného rázu. Sběratelská hodnota těchto vad bude stoupat počtem dalších nálezů a zejména pak určením známkových polí a tiskových desek.

Ve studii těchto odchylek budu i nadále pokračovat, pokud budu mít dostatek známek. Chtěl bych proto požádat Vás, kteří studujete známky OR 40, o vzájemnou výměnu všech nových poznatků týkajících se uveřejněných nálezů, nových nálezů a také ověřených známkových polí a desek. Rád se zapojím i do studia dalších odchylek zjištěných v jiných částech kresby známek této hodnoty. Za spolupráci předem děkuji.

E mail: [frantisek.neuzil\(a\)karneval.cz](mailto:frantisek.neuzil(a)karneval.cz)

František Neuzil
30. dubna 1/2944
70200 Ostrava

Osvobozená republika 50 h zelená – nevydaná

Za nevydané (nezoubkované) známky se považují takové, které byly vytištěny ze stokusových tiskových desek a známky nebyly z nějakých důvodů opatřeny zoubkováním. Na známkách existují shodné odchylky (vady a případně retuše), které jsou i na výplatních známkách opatřených hřebenovým zoubkováním 14, úředně používaných u přepážek poštovních úřadů. Rovněž shodné jsou i kresby v ochranných rámech, případně i odchylky v počítadlech, jejichž existence dokládá, že známky nepocházejí ze sešitkového vydání tete-beche.

Proto sběratel, který zná základní odchylku v kresbě známky hodnoty 50 h, kterou již v roce 1994 popsal ve své třídílné studii sběratel-specialista Zdeněk Chvosta z Písku, nemůže nevydanou známku zaměnit za zkusmý nebo přípravný tisk.

Až dosud bylo prokázáno, že nezoubkované známky hodnoty 50h zelená, emise Osv. republika, byly vytištěny z druhé tiskové desky zhotovené leptáním podle prvního negativu. Důkazem jsou shodné kresby ochranných rámu a zejména pak vady a retuše na jednotlivých známkách. Nejznámější vady prvního negativu se nachází na známkových polích 35, 39, 50, 68, 69 a 70 z nichž všechny, kromě ZP 35, byly v poslední období tisku známek retušovány. Osmiblok nevydaných známek s opravenou retuší tzv. vajíčka, nacházejícím se na známkovém poli 39, byl údajně prodán v aukci firmy J. Majer za neuvěřitelných 120.000 Kč. Vzhledem k jeho výjimečnosti lze tento blok považovat za unikát.

Všechny zmíněné vady i retuše, zjištěné na známkách a poté publikované ve studiích Společnosti knihtiskových známek, lze ověřit na dvou exemplářích stokusových přepážkových archů z nichž jeden je uložen v Poštovním muzeu.

Pravděpodobně neznalost všech vad a retuší na zmíněném přepážkovém archu byla důvodem, že sběratelé, zejména pak deskových označení, přehlédli nabídku **levého spodního čtyřbloku nevydaných známek** s ochranným rámem a počítadly, který nepochází z druhé, již zmíněné tiskové desky. Tento blok byl nabízen v aukci pořádané opět firmou J. Majer a byl prodán za vyvolávací cenu. Je to další unikát, protože do té doby se neobjevil žádný údaj o existenci nevydaných známek vytištěných z jiné, než druhé desky.

Na obrázku tohoto čtyřbloku je v levém ochranném rámu výrazná nepravidelná bílá rýha, v dolní části rozdvojená, a dále pak v jeho horní části dvě vodorovné bílé rýhy. Kromě těchto odchylek existují další v kresbě známek nacházejících se na známkových polích 81-82 a 91-92. Z nich jsou nejzajímavější dvě, vada černotiskové sestavy na známkovém poli 91 a přerušovaná spodní část okovu levé ruky na známkovém poli 82. Protože v počítadlech chybí nějaké označení umožňující určení desky, lze, vzhledem ke svislým rýhám v ochranném rámu předpokládat, že čtyřblok pochází nejspíše z některé z prvních tiskových desek zhotovených leptáním podle 1. nebo 2. negativu. Rozhodně lze vyloučit jeho původ z desek zhotovených galvanoplastickou technologií.

Skutečnost, že čtyřblok nezoubkovaných známek pochází ze stokusové tiskové desky výplatních známek dokládá rovněž nález svislé dvoupásky výplatních zoubkovaných známek u nichž jsou v ochranném rámu shodné bílé rýhy a na známkových polích 81 a 91 jsou rovněž shodné odchylky.

Další nálezy pásek nebo bloků nevydaných nebo zoubkovaných známek s výše popsanými odchylkami, zejména v ochranném rámu, byly mohly výrazně pomoci při identifikaci tiskové desky.

J. Chvalovský

Osvobozená republika 50 h. zelená – opět neznámá deska.

Asi před půl rokem jsem získal balíčkové zboží známek O.R. a Holubice. mezi balíčky 50 h. zelené byly složeny dva větší celky, když jsem tyto kusy rozložil, tak podle razítek jsem zjistil, že patří k sobě. Jednalo se o nepravděpodobný 28 blok z pravé dolní části přepážkového archu.

Při bližším prostudování jednotlivých známkových polí tohoto celku jsem zjistil, že na 69 ZP chybí VN -- náprsenka a nebo její retuš. Objevila se tam však jiná větší vada a to bílý výběžek na kolenu pravé nohy pod hodnotovou číslicí 5. Dále na této známce nacházíme další dvě vady – a to přerušené pravé stínování levé nuly a malý barevný bod vpravo od pravého prsu. Vzhledem k tomu, že známku s bílým výběžkem na kolenu pravé nohy jsem už ve své sbírce měl a další výše uvedené vady se na ni nenachází, tak se domnívám, že tyto vady mohou být jen na části nákladu a nebo se vada výběžek nachází na dvou deskách. Pro přehled uvádím popis vad na jednotlivých známkových polích uvedeného 28 bloku:

- 67 ZP – VS a výrazná DV (skvrna na pravém rámu naproti 50)
- 68 ZP - chybí vada 1. negativu (není DV ani retuš)
- 69 ZP - VN 2 a VS, navíc bílý výběžek z kolena pravé nohy pod číslicí 5, přerušené pravé stínování levé nuly a malý barevný bod u pravého prsu
- 73 ZP - VN 2
- 74 ZP - stínování v praporečku pravé číslice 5 přerušeno
- 75 ZP - horní rám zeslaben nad písmeny KA
- 78 ZP - pravý rám vyštípnutý naproti vrchole Kriváně
- 83 ZP - pravý rám vyštípnutý nad číslicí 50
- 85 ZP - VN 2 a VS
- 86 ZP - VN 2
- 89 ZP - pravý rám vyštípnutý naproti A - SKA
- 91 ZP - v pravé dlani navíc čárka
- 92 ZP - na pravém kolenně dvojitý záhyb sukne
- 93 ZP - dvojitý záhyb sukne na pravém kolenu menší
- 94 ZP - z dvojitého záhybu pouze malá čárka
- 95 ZP - v sukni naproti prostřednímu lístku čtyři body do půlkruhu, vrub do levého rámu u úpatí Řípu
- 96 ZP - VS
- 97 ZP - vrub do loktu pravé ruky zdola, levý rám nerovný
- 98 ZP - VN 2
- 99 ZP - VN 2

Po zjištění těchto vad a porovnání vad ve Specializované příručce se domnívám, že se pravděpodobně jedná o přepážkový arch z TD na které se nacházejí vady 2. negativu a sestavy. V pořadí výroby na pátém až osmáctém místě.

Otisky denního razítka na tomto bloku mají datum 20. VIII. 23. Zoubkování je nečisté. Podá některý ze sběratelů bližší informaci o kterou TD se jedná?

KOŠTÁL VÁCLAV
Kratonohy 145
503 24

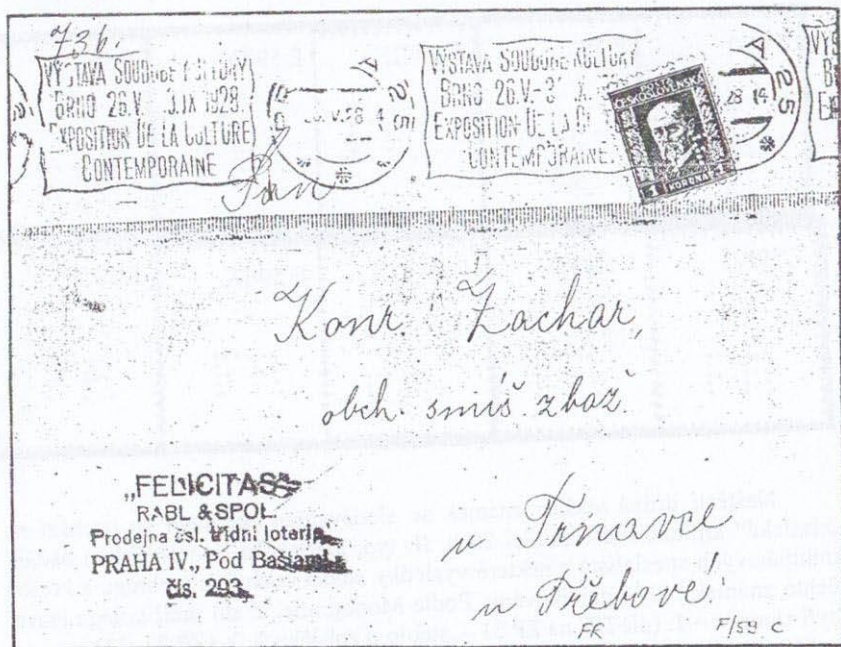

50c 47c

Knihtisk ve službách „perfinářů“

V třicátých letech minulého století působila na našem území řada firem, které se zabývaly prodejem losů. Jmenujme alespoň čtyři nejvýznamnější: Artur Jellinek, Julius Beermann a spol., Josef Stein a prodejna třídní loterie FELICITAS, vlastněná Rablem a spol.

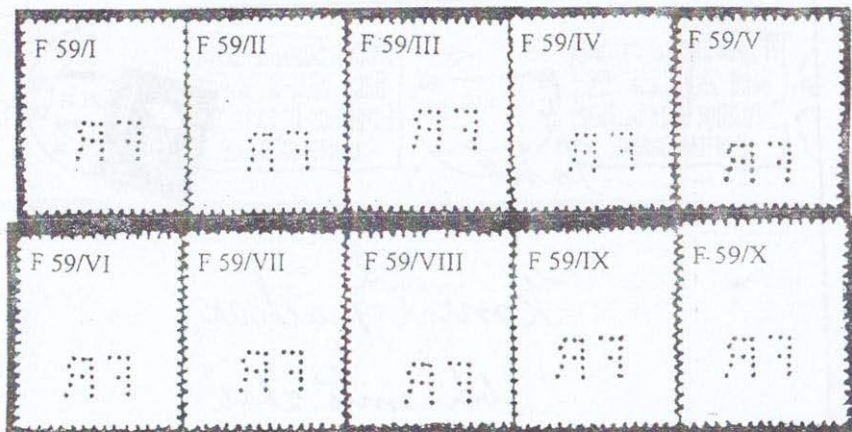
Všechny tyto firmy oslovovaly svými dopisy (ukázka na obr. 1) své možné budoucí klienty a ve svých zásilkách posílaly jak objednávací lístek na losy, tak i předtištěnou a ofrankovanou obálku na odpověď. Aby se zamezilo zneužívání či zcizování známek zaměstnanci, firmy používaly k veškeré korespondenci „prodírkované známky“ – perfiny. Pro vyjmenované firmy je společně i to, že používaly desetihlavý perfinovací strojek, kterým je možné prodírkovat vždy celou desetiznamkovou řadu známek a vznikl tak tzv. multiperfin.

Jednotlivé perfiny (v tomto případě monogramy) multiperfinu jsou označovány jako typy I, II,až X, a mohou být, případ od případu, snáze či obtížněji rozlišitelné. Společným znakem u dříve vyjmenovaných firem je, jak uvádí „Katalog perfinů z území Československa“ (autoři Maxa, Fejtek a Janeček), neznalost uspořádání jednotlivých typů.

V dalším se věnujme perfinu firmy FELICITAS (F 59), o kterém citovaný katalog rovněž uvádí, že není známo uspořádání jednotlivých typů multiperfinu (X/10), dobu používání vymezuje roky 1920 až 1929 a četnost výskytu písmenem C (50 až 99 kusů).

Sběratel známek s perfinu pan Vladimír Havel z Kralovic jich sám nashromáždil 121 kusů (v novém katalogu bude záznam o výskytu změněn minimálně na B) – a to 4 ks na známce T.G.Masaryk (kat. č. 208), 5 ks na zn. Pernštejn (kat. č. 210) a nejvíce (112) na Holubici 20 h, II. typ (kat. č. 148). Na těchto známkách opatřených razítkem nebylo uvedené jiné datum než 1928 či 1929 (další zpřesnění pro katalog). Nejpodstatnější však je, že se mu podařilo podle drobných rozlišností na monogramech FR identifikovat všech deset různých typů multiperfinu. Zbyl tedy úkol nejtěžší – určit pořadí typů v multiperfinu, tj. přiřazení typů k příslušnému sloupci ve stoznámkovém přepážkovém archu. Přitom nejsou známy dvojpásky, natož tři a vícepásky těchto známek opatřených perfinu.

Naštěstí drtivá většina známek se sledovaným perfinem se nachází na „klasické“ knihtiskové Holubici 20 h, II. typ, která byla a je objektem bádání knihtiskových specialistů a některé výsledky studia odchylek v obrazu a kresbě těchto známek byly i publikovány. Podle Monografie, 2. díl určil kolega Havel čtyři sloupce – 1. (dle DV na ZP 51 – „stéblo u zobáčku“), 3. (ZP 23, 33), 9. (ZP 49, 99) a 10. (ZP 80). Se zbytkem se obrátil na moji maličkost. Na základě znalosti některých v literatuře ještě většinou nepublikovaných deskových vad, vyskytujících se právě na známkách Holubice 20 h z tohoto období (tiskové desky zhotovené galvanoplastikou, navíc podle 2. matrice), se podařilo stoprocentně identifikovat dalších pět sloupců (typů), a to 2. (ZP 2, 12, 22), 4. (ZP 14, 94), 5. (ZP 65), 6. (ZP 66) a 8. (ZP 88).

U poslední skupiny známek, byť jich bylo nejvíc (15), nebyla nalezena žádná desková vada, ale při znalosti všech ostatních jí byl eliminační metodou jednoznačně přiřazen 7. sloupec.

Celá sestava multiperfinu, byť jsou monogramy „sejmuty“ z rubové strany známek, je vyobrazená na obr. 2.

Ukázka použité obálky na odpověď firmy FELICITAS je na obr. 3.

Zásilka byla opatřena trestným portem 1,60 Kč, což bylo v souladu s tehdejšími předpisy. Je sice označena jako TISKOPIS (poštovné 20 h, na rozdíl od obyčejného psaní s tarifem 1.- Kč), ale na rozdíl od odpovědních obálek jiných firem na ní není varování, že obálka se nesmí zalepovat. Iniciativní odesílatel ji zalepil.....a vznikla tak pro sběratele zajímavá celistvost.

Ing. Jiří Kašpar

DOPLATNÍ 1919 – 1920

Koncem září 2006 byla dokončena studie doplatní č. 10 250h oranžové.

Ve studii jsou zvětšené kopie originálů všech ZP obou desek, popisy jejich určujících znaků a obrázkový rejstřík určujících znaků.

Studie má 41 stran formátu A4, cena 140,- Kč.

Dodání zajistí autor Zdeněk Ryvola, Strážná 1365, 580 01 Havlíčkův Brod.

STUDIE OR 100h HNĚDÁ

Dokončené studie (formát A4) 100h OR, 1, 2 a 7 TD, cena 80,- Kč jeden díl (240,- Kč celek), lze objednat na adrese: Paleček Bohumír, V úžlabině 2052/8, Praha 10, 100 00. Tel.: 274 774 865, mobil: 721 582 358.

Osv. republika 60 h – studie vad a retuší na ZP 75

Na jaře tohoto roku vydal pan J. Matys ve spolupráci s J. Chvalovským dlouho očekávanou studii známek nacházejících se na 75. známkovém poli se známou vadou a následnou retuší tzv. šestého prstu pravé ruky.

Studie obsahuje celkem dvacet 4x zvětšených reprodukcí původních originálů známek a řadu dosud neuveřejněných popisů odchylek.

Mimořádný zájem sběratelů lze předpokládat o vyobrazení a dosud neznámé popisy odchylek u retuše 6. prstu na známce pocházející z páté tiskové desky, kde byla až dosud známa jen původní vada. Známek s její retuší bylo nalezeno zatím asi jen šest kusů a oba jmenovaní uvítají zprávy o dalších nálezech.

Studii si lze objednat na adrese: J. Matys, Čsl. Armády 11b, 78701 Šumperk.

J. Chvalovský

Koupím sbírku nebo i menší počet kvalitních korespondenčních lístků s vytištěnými známkami emise Osv. republika, hodnoty 40, 50 a 150 h (CDV 23 až CDV 29). Ceny podle katalogu nebo dle dohody.

Prodám ražené známky emise Hradčany, katalog 13D – ŘZ 11 ½, zkoušené Karáskem, (viz obrázky), cena pod katalog, dohoda možná.

J. Chvalovský
Sobínská 681
161 00 Praha 6

